

Prevence kriminality

Kriminalita a sociální práce s pachateli SPR508, Mgr. Petra Horová 16.3.2015

Seminární úkol

- *Úkol:* Shlédněte tv pořad „Máte slovo“ o vězeňství a napište stať nad jedním z vybraných témat, o kterém je v pořadu zmínka.

Prevence kriminality

- = veškeré aktivity směřující k předcházení páchaní trestných činů, ke snížení jejich výskytu, cestou zamezení páchaní nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů.
- Je součástí kriminální politiky
  - Rodinná politika (prevence otěhotnění teenagerů, podpora a poradenství pro těhotné,...)
  - Vzdělávací politika (školní docházka, ...)
  - Politika týkající se mládeže
  - Zaměstnanecká politika
- Kontrola kriminality

Strategie kontroly kriminality

A. Represivní strategie

- ▣ Reakce na již spáchaný trestný čin
- ▣ Trestněprávní charakter
- ▣ 3 základní principy:
  - a) Odstrašit (individuální a generální prevence)
  - b) Zneschopnění pachatele
  - c) Náprava a resocializace pachatele

B. Preventivní strategie

- ▣ Aktivní předcházení zločinu

V praxi se oba přístupy prolínají

Dělení prevence kriminality

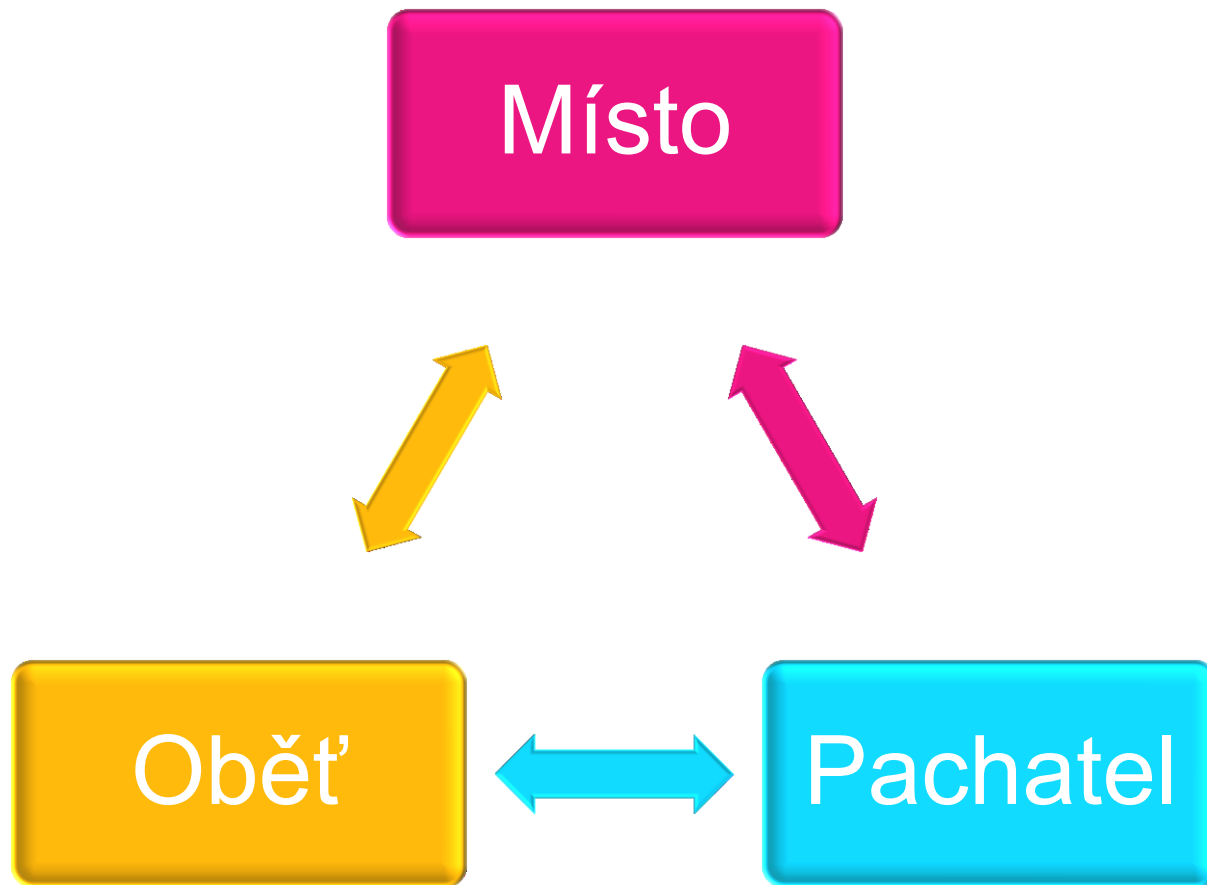
- Cílem je
  1. Eliminovat trestnou činnost před jejím započítáním
  2. Před jejím pokračováním
- Dělení podle obsahového zaměření
  - Sociální (sociální politika – školství, zaměstnanost, volný čas,...)
  - Situační (kriminogenní situace, technického, organizačního a administrativního charakteru)
  - Viktimologickou (modely chování osob, osvětová a poradenská činnost)
  - Realizovaná ve společenství
- Dělení podle adresátů (model prevence veřejného zdraví, Brantinglam a Faust 1976)
  - Prevence primární (nepřímá strategie prevence kriminality)
  - Prevence sekundární (riziková skupina nebo jedinec)
  - Prevence terciální (předchází recidivě)
- Dělení podle úrovní
  - Rezortní úroveň
  - Mezirezortní úroveň
  - Místní úroveň

Schéma prevence kriminality

PREVENCE	<u>primární</u>	<u>sekundární</u>	<u>terciální</u>
	zaměřená na celou společnost, především na dosud kriminálně nezasaženou část populace	zaměřená na kriminálně rizikové skupiny, případně i oběti	zaměřená na osoby a skupiny osob, které se již kriminálních činů dopustily
sociální orientovaná na společenské faktory kriminality	Opatření směřující k podpoře hodnotového systému odmítajícího protizákonné jednání, cílená především na děti, mládež a jejich rodiče (škola, TV, sport, skauting, armáda) účinnost jednotlivých opatření, většinou finančně a organizačně značně náročných se obtížně vyhodnocuje	Velmi různá, úzce cílená, opatření zaměřená na konkrétní druhy rizikových skupin v rozlišení dle věku, míry a druhu ohrožení, teritoria apod. poměrně dobře zjistitelná účinnost jednotlivých aktivit	<u>Resocializační</u> opatření uplatňovaná jak v průběhu výkonu trestu, tak po propuštění (účinná jsou většinou u <u>prvotrestaných</u>) účinnost opatření je dobře ověřitelná
	MŠMT, MO, MPSV, MZ, MS (legislativa), obce	MPSV, MŠMT, MZ, MO, obce	MS (vězeňství), MŠMT, MPSV, MZ, MO, obce
situační orientovaná na omezování <u>kriminogenních</u> situací a na zvýšení pravděpodobnosti odhalení pachatele	zvýšování informovanosti o možnosti obrany proti nejčastěji se vyskytujícím druhům kriminality a o správném chování občanů v případě výskytu trestného činu či podezření z něj účinnost opatření lze obtížně posoudit	opatření ekonomického (snížení daní výrobcům bezpečnostního zařízení a bezpečnostním službám, snížení pojistného u dobře zabezpečených objektů apod.) a organizačního charakteru (častější výskyt policistů na ulici, obecné povědomí o vysoké profesionalitě policistů) a zhoršení podmínek pro páchaní kriminálních deliktů účinnost opatření lze dobře posoudit	úzce cílená opatření na zhoršení podmínek pro páchaní konkrétních druhů kriminality, příp. ve vymezených teritoriích, zvýšení míry objasněnosti trestných činů účinnost opatření lze velmi dobře posoudit
	MV, MO, obce	MV, MO, obce	MV, MO, obce

□ Zdroj: Tab. 3.3.7. 1 Schéma prevence kriminality (Protivínský, 2005)

Výchozí model prevence kriminality

Sociální prevence

- Působení společenského prostředí
- Cílem je zasáhnout příznivě v průběhu jedincova života

Situační prevence

- Zaměřuje se na příležitost, místo trestného činu
- Zvýšit námahu, kterou pachatel musí vynaložit
  1. „Ztížení cíle“ (bezpečnostní zařízení)
  2. Kontrola přístupu (telefony při vstupu, strojky...)
  3. „Odklon“ pachatelů (dopravní omezení)
  4. Kontrola „podpůrných prostředků“ páchaní trestné činnosti (kontroly na letišti)
- Zvýšit riziko, že bude dopaden
  - Formální, neformální, přirozený dohled
- Snížit zisk, který mu zločin přinese (fyzické odstranění potencionálních cílů)

Formy přesunu kriminality

1. Teritoriální přesun
2. Časový přesun
3. Funkční přesun – krádeže nahrazují loupeže
4. Přesun v taktice -
5. Přesun v objektech

Viktimologická prevence

- Podstatou je informační moment (široká osvěta)
- Apelace na občany – jejich zdraví, život a majetek
- Důležitá je **přiměřenost**
- **Opevňovací mentalita**

Prevence realizovaná ve společenství

1. Organizace společenství (USA - přistěhovalectví, mládež,)
2. Ochrana společenství (občanské , sousedské hlídky)
3. Rozvoj společenství
  - Reakce na městskou dezintegraci
  - Obnova sociální, hospodářské a fyzické struktury společenství (zlepšení vzhledu okolí, zlepšení rozmístění policie, sociální a hospodářská obnova)

Rezortní a mezirezortní úroveň prevence kriminality

- Bezpečnostní analýzy, na jejichž základě vznikají koncepce prevence kriminality

Místní úroveň prevence kriminality

- Příklady dobré praxe – př. Organizace Společně k bezpečí (viz prezentace)

Proces prevence kriminality

1. Získávání informací
2. Analýza a interpretace údajů
3. Navrhování strategií
4. Realizace
5. Vyhodnocení

Literatura a zdroje

Publikace:

- TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie :jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 214 s. ISBN 9788024729824.
- PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. Vyd. 1. Praha: Armex Publishing, 2005, 152 s. ISBN 808679511x.
- GRAHAM, John a Trevor BENNETT. *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 215 s. ISBN 8086008231.
- VESELÁ, M. Přednáška. *Prevence kriminality na místní úrovni .Společně k bezpečí*. 2014

Děkuji za pozornost a přeji hezký
den